

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 29

Fylke: Buskerud

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Ådal

Emne: Julenissen

Bygdelag: Vikør østre.

Oppskr. av: Thor Thorsen

Gard: Løkkå

(adresse): Sperillen

G.nr. 13 Br.nr. 17

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

Alder: 44 år. yrke: Forretningsfører

SVAR

Julenissen har vært kjent gjennom årsekler i Ådal. Min bestemor kunne fortelle at man i hennes barndom alltid måtte sørge for at "Nissen" ble bevertet til jul. Det var ikke jul hvis ikke denne ble husket. Husmora bar alltid grøt (rømme-grøt) ut på låven, og bestemor sa at: grøten alltid var spist opp?

Mit første kjennskap til nissen fikk jeg gjennom mors fortellinger da jeg var liten. Selv hadde mor ikke set nissen, men han var en liten pusling med knæbukse, kort trøie, langt hvit skjegg, og rød topplue. hadde hennes bestemor fortalt. Nissen holdt mest til i fjøset, ved hodet til kua, eller også oppe i stellingsbrettet. Hvis nissen var blit fornermet, så løste han gjerne alle dyra, eller også flyttet en ku fra den ene bås til den annen. Min bestemor kunne også fortelle at en gammel "Ådøling" Fredrik Grythe" en gang hadde kommet i slagsmål med en sådan nisse. Fredrik Grythe var en stor kraftig kar, men den vesle puslingen av en nisse hadde behandlet han slik at Grythe måtte ligge i flere dager--.

Både i gammel tid og i vår tid går man julenisse på juleaften. En av de voksne i familien klær seg da ut så mye som muligt i likhet med slik som

en ordentlig julenisse skal se ut. Man samler gjerne julegavene sammen tidligre på aftenen, og setter disse i en sekk utenfor døren slik at nissen bare har å ta sekken for deretter å gå inn å dele ut julegaver til både gamle og unge.

Ennå forekommer det at enkelte gleder barna sine med å få en annen person til å sette seg "julenisse" på låven, barna får så lov til å gå ned på låven med grøt til nissen, dette blir helst praktisert der hvor det er sers små barn.